

WYSTĄPIENIE KURATORA WYSTAWY – DR. INŻ. PIOTRA SZYMCZAKA W SEJMIE RP W DNIU 22.01.2025 R.

**Szanowni Nestorzy Energetyki,
Szanowni Zaproszeni Goście,
Drogie Koleżanki i Drodzy Koledzy,
Droga Młodzieży,**

Inicjatywa opracowania wystawy pt. *Elektryka polska – od rozbiorów do początków III RP* obejmującej historię elektryki polskiej narodziła się w Centralnej Komisji Historycznej Stowarzyszenia Elektryków Polskich. W ten sposób chcieliśmy uhonorować dokonania naszych poprzedników, od których czerpiemy inspirację do dalszych działań.

Wystawa przedstawia zarys dziejów szeroko rozumianej polskiej elektrotechniki. Prezentuje ona wielki i nie zawsze doceniony wpływ środowiska elektryków nie tylko na naszą przeszłość, ale i terażniejszość. Historia elektryki w naszym kraju jest bardzo bogata i stanowi wspólne dziedzictwo kulturowe. Jej początki sięgają epoki Oświecenia, gdy elektryczność była salonowym kuriozum, które jednak okazało się przydatne w codziennym życiu. Świadczy o tym historia piorunochronu, wielkiego wynalazku Beniamina Franklina, zastosowanego na ziemiach polskich przez Józefa Hermana Osińskiego. Podczas trwającego przez cały wiek XIX burzliwego okresu rozwoju elektrotechniki ziemie polskie znajdowały się pod obcym zaborem. W efekcie część dorobku elektryki polskiej była tworzona na uchodźctwie, a ziemie polskie pozostawały niedoinwestowane i bardzo cywilizacyjnie zróżnicowane. Od kilkunastu lat, formalnie od 2017 r., działa w Stowarzyszeniu Elektryków Polskich Pracownia Historyczna, która profesjonalnie bada i dokumentuje historię polskiej elektryki.

Po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku elektrotechnicy zrzeszeni w Stowarzyszeniu Elektryków Polskich od razu zabrali się za nadrabianie zapóźnień i budowę zrębów polskiej elektrotechniki. Godne podkreślenia są trzy znamienne fakty. Pierwszym z nich jest wielkie zaangażowanie polskich elektryków w opracowaniu pierwszej Ustawy Elektrycznej w 1922 roku, drugim – norm i przepisów w języku polskim, wprowadzających przy tym światowe standardy. Trzecim zaś stanowi opracowanie w trudnych latach II wojny światowej pięciu projektów elektryfikacji kraju. Wierzę, że wyżej wymienione przykłady dobrej współpracy elektryków i władz państwowych będą kontynuowane w procesie transformacji polskiej energetyki, który stoi dziś przed nami.

Na pewno nie udało się nam wspomnieć o wszystkich godnych utrwalenia postaciach, instytucjach i wydarzeniach. Wystawa ma charakter pionierski. Podejmuje szczególnie te tematy, które mogą stanowić w przyszłości inspirację do dalszych badań oraz publikacji. Podsumowuje ją plansza poświęcona wyzwaniom stawianym współczesnej elektryce, z którymi wielu z nas dzielnie się zmagają, rozwijając przy tym nowe metody i technologie.

Wystawa została zrealizowana w ramach Programu Dotacyjnego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Niepodległa” przy zaangażowaniu wielu partnerów naukowych i sponsorów. Serdeczne podziękowania kieruję do zespołów autorskich przygotowujących merytoryczne materiały, jak i do członków Komitetu Organizacyjnego Wystawy. Szczególne podziękowania należą się członkom Komitetu Ekspertów, który pracował pod kierunkiem profesorów Mariusza Malinowskiego i Michała Kopczyńskiego.

Na wyjątkowe podziękowanie zasługuje Honorowy Przewodniczący Komitetu Ekspertów, profesor Bolesław Orłowski, wybitny historyk techniki który wspierał nasze działania. Wyrażam także wdzięczność wszystkim innym zaangażowanym osobom, które w różny sposób pomagały w pracach nad wystawą. Równie wielkie podziękowania kieruję pod adresem grafika wystawy, Pana Adriana Napiórkowskiego, za artystyczne i techniczne przygotowanie wystawy oraz katalogu. Bardzo dziękuję również recenzentom tego wydawnictwa: profesorowi Jerzemu Hickiewiczowi, kierownikowi Pracowni Historycznej SEP oraz doktorowi inżynierowi Stanisławowi Lamczykowi, posłowi na Sejm RP X kadencji.

Dzisiaj stoimy w obliczu nowych wyzwań. Musimy być szczególnie kreatywni i otwarci na innowacje. Przykłady takich postaw będziemy czerpać z historii elektryki przedstawionej na wystawie. Sprostanie wyzwaniom cywilizacyjnym w zakresie bezpieczeństwa energetycznego wymaga w skali kraju wszechstronnego współdziałania i strategicznego porozumienia ponad wszelkimi podziałami politycznymi. Dziś powinniśmy sformułować nowy paradygmat rozwoju elektryki. Technika nie powinna górować nad etyką. Potrzebujemy wspólnej, partnerskiej współpracy oraz debaty wszystkich organizacji, instytucji i stowarzyszeń, które zajmują się elektryką w Polsce.

33. prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki, Harry S. Truman, powiedział niegdyś: *To niesamowite, ile można osiągnąć, jeśli nie dba się o to, na kogo spadną zaszczyty.*, a ks. prof. Józef Tischner odnotował: *Pokolenie żyjących jest wielkie nie tylko wielkością tego, co zamierza dokonać, lecz również wielkością tych, których dzieło kontynuuje [...].*

Zapraszam do zapoznania się z wystawą i katalogiem. Dziękuję za uwagę!

fol: Katarzyna Kwaczyńska / Kancelaria Sejmu RP